

JAVA'S OOSTKUST

[fol. 2041] In de generale missive van 8 mei 1764 werd reeds in het kort bericht dat de rust op Java's Oostkust is weergekeerd. Aansluitend op de generale missive van 31 december 1763 verwachtte de Hoge Regering dat betreffende de inlandse zaken de verschillen tussen de keizer en de vorst van Mataram ten einde zouden komen. Deze waren ontstaan door de kwestie van Ratu Bendara, de dochter van genoemde vorst en vroegere vrouw van Pangeran Mangkunegara, die aan het hof van de keizer geaccrediteerd is. Deze hoop op het weerkeren van rust werd bevestigd in de aparte brieven van Willem Hendrik van Ossenberg van 3 en 30 januari, en 7 april 1764. Volgt De Jonge, Opkomst XI, p. 18 r. 1-10. [fol. 2042] Maar eigenzinnig als hij is, dringt de sultan nog wel eens aan op zaken die meer bij zijn gemoed dan bij staatskunde passen. Zo noodzaakte hij Van Ossenberg door herhaald aandringen om zijn grote gunsteling raden Sumadiwirja bij de Hoge Regering als tweede regent van Pekalongan voor te dragen. In zijn aparte brief van 8 juni 1764 ondersteunde Van Ossenberg dit met goedbedoelde motieven.)

Egter geene derselve bij ons van dat gewigt geweest zijnde om in desen af te gaan van een der nodigste vereischten in het bestuur der Javasche regentschappen, dat namelijk geen boovenlanders het bewind aan de stranden krijgen, en dat vice versa de strandregenten van de vorstelijke hoven vervreemd blijven. So hebben wij dat aansoek dan ook finaal gedeclineert bij onse apparte van den 5^e julij. Want hoeseer wij ook gesteld zijn, en onse ordres eevenals die van U Wel Edele Hoog Achtbare daar heenen leiden om door minnelijke wegen den inlander aan de belangen der maatschappij te attacheeren en hen onse bijwooning of overheering aangenaam te maaken, so heeft men ook weer in dit geval een tijdigen ernst niet minder noodzakelijk g'acht. Gelijk men daardoor ook hoopt in desen g'effectueerd te hebben dat voormelde zijn hoogheid penetreeren zal, dat men van geen nuttige grondregels zo ligtelijk afgaat, of dat men niet laag genoeg is om hem in alles te wille te zijn, en dat dit ook voor het vervolg hem weerhouden mag om oneige verzoeken te doen.

Fol. 2042v-2043v.

(Volgens de aparte brieven uit Semarang (fol. 2044) van 10 en 15 november 1764 gedroeg de sultan zich hierin boven verwachting en heeft zijn gunsteling Sumadiwirja met een dergelijke tweede protegee, die hij ook bij Willem Hendrik van Ossenberg had voorgedragen, weer aan het hof ontboden. Op gelijke wijze is een verzoek van de panembahan van Madura om zijn geliefde zoon raden Natadiningrat tot regent van Sumenep te benoemen, afgewezen. In zijn aparte brief van 3 januari 1764 had Van Ossenberg er geen moeite mee dit verzoek te ondersteunen. Hoewel de panembahan zich zeer trouw heeft betoond en men het in Sumenep met een regent moest doen die het spoor bijster is en door slechte raadgevers wordt verleid, zou door inwilliging van dit verzoek het evenwicht verstoord worden. Sumenep houdt Madura in toom, en Madura Java's Oostkust. [fol. 2045] In een brief van 24 januari 1764 is de panembahan op vriendelijke manier van die benoeming in Sumenep afgehouden, evenals er is vastgehouden aan het geheime besluit van 11 maart 1762 en er op die grond niet is ingegaan op zijn duidelijke suggestie om in Madura op te mogen volgen. De panembahan is aangemaand om als schoonvader de ontspoorde regent van Sumenep weer tot zijn plicht te brengen. Dit is eveneens nadrukkelijk aan Van Ossenberg, en in het bijzonder aan de gezaghebber van de Oosthoek, Henrik Breton bevolen. De laatste ging naar Sumenep, stelde daar orde op zaken, waarop de regent beterschap heeft beloofd. Volgt De Jonge, Opkomst XI, p. 18 r. 11-20. [fol. 2046] De onruststoker Pangeran Singasari is, samen met de onbetrouwbare regent van Malang en geleid door de openlijk afvallige ngabehi van Porong, Pasuruan onverwachts binnengevallen. Dat is het eind van Compagnies gebied. Deze stropende bende van 800 man is door een snelle en moedige tegenstand met bloedende koppen verjaagd, zodat de stranden weer geheel van hen zijn gezuiverd. De susuhunan beval zijn onderdanen deze onruststokers te vuur en te zwaard te bestrijden, waartoe de Hoge Regering de sultan eveneens liet aanmanen. Nadere maatregelen zijn te vinden in de aparte